

FORUMAS - DISKUSIJA

***Vietos plėtros strategijos:
kartu mes galime daugiau***

Kuriame
Lietuvos ateitį

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Darbo vietos ir LEADER: ar tai suderinama?

***prof. Boguslavas GRUŽEVSKIS
LSTC Darbo rinkos tyrimų institutas***

2016, Dubingiai

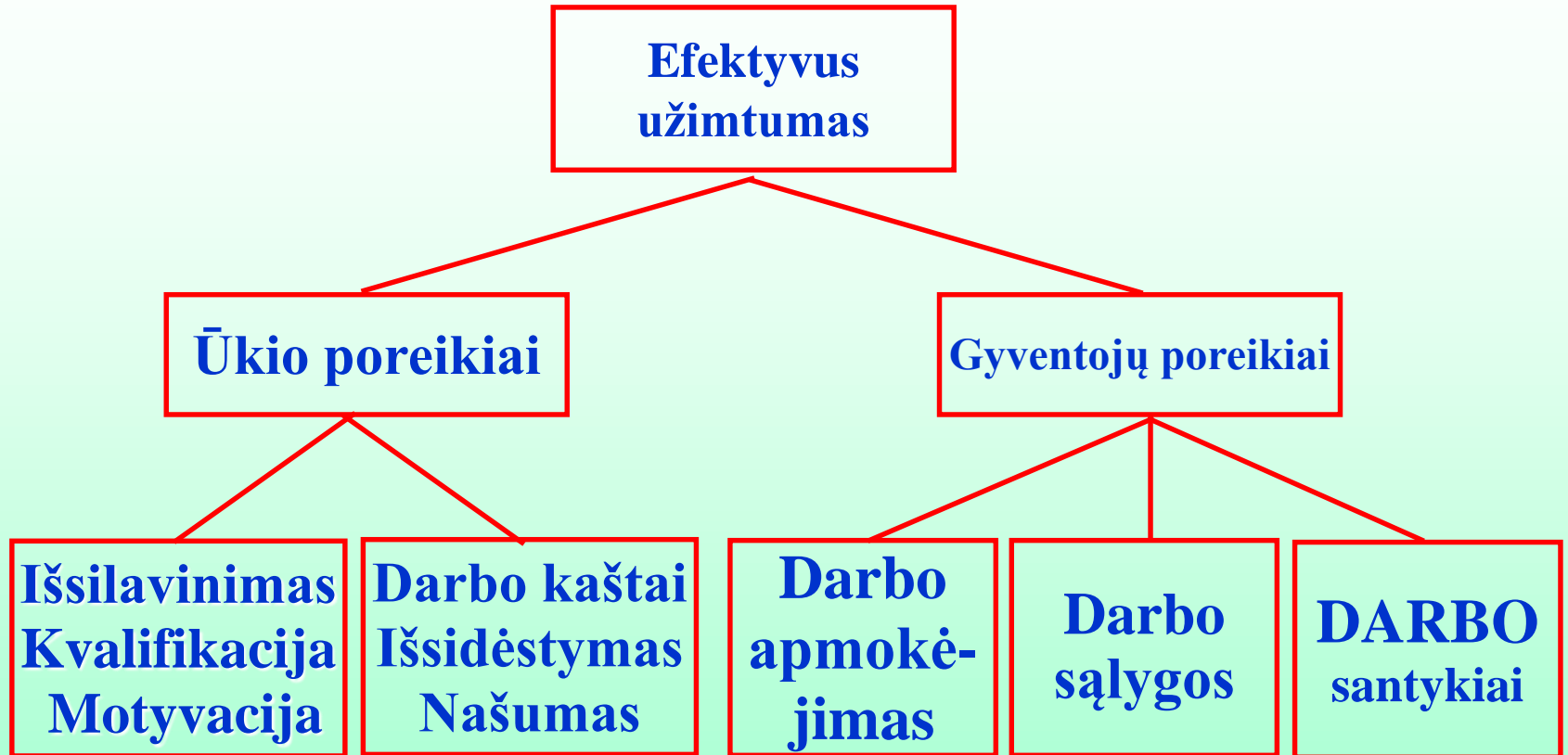
TURINYS

- 1. Efektyvus užimtumas – pagrindinis ūkio politikos tikslas;*
- 2. Nedarbas kaime ir užimtumo žemės ūkyje dinamika;*
- 3. LEADER programos įtaka užimtumui;*
- 4. LEADER – naujų darbo vietų perspektyva.*

EFEKTYVUS UŽIMTUMAS

**EFEKTYVUS
UŽIMTUMAS –
ŠALIES ATEITIS
PAGRINDAS**

EFEKTYVUS UŽIMTUMAS

Darbo rinkos ateitis

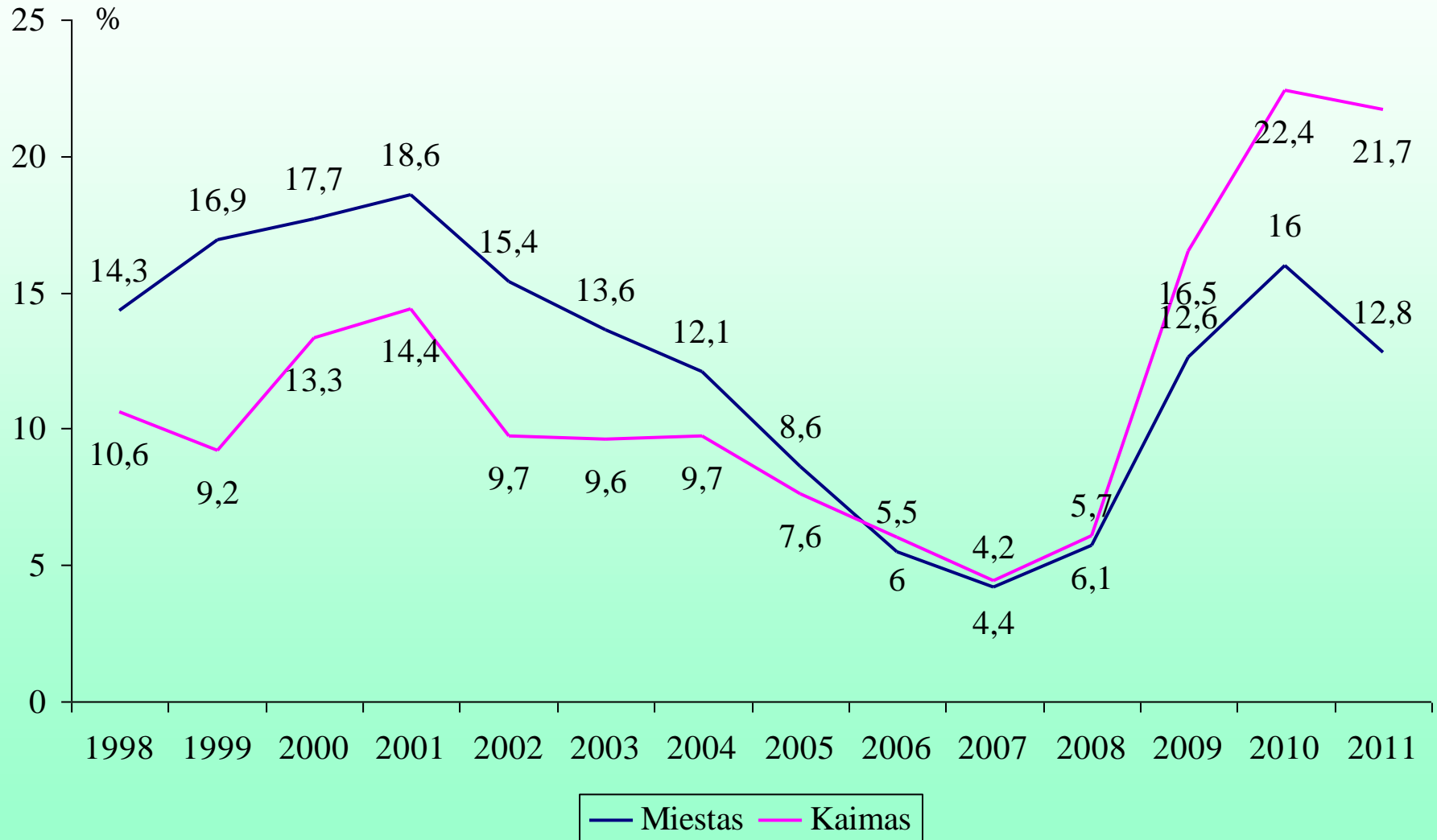
Optimistinė – Auga gyventojų gerovė, didėja raštingumas, mažėja bendras gyventojų prieaugis, gerėja darbo sąlygos, darbas lanksčiai derinamas su laisvalaikiu ir tarnauja žmonių socialinei raidai (nuotolinis darbas);

Pesimistinė – Auga gyvenimo lygio diferenciacija (OECD ataskaita 2014), mažėja apmokamo darbo apimtis/poreikis (J. Rifkin; Romos klubas 1998), didėja bendro gyventojų skaičiaus disproporcijos bei gyventojų senėjimas, auga socialinė įtampa bei konfliktai.

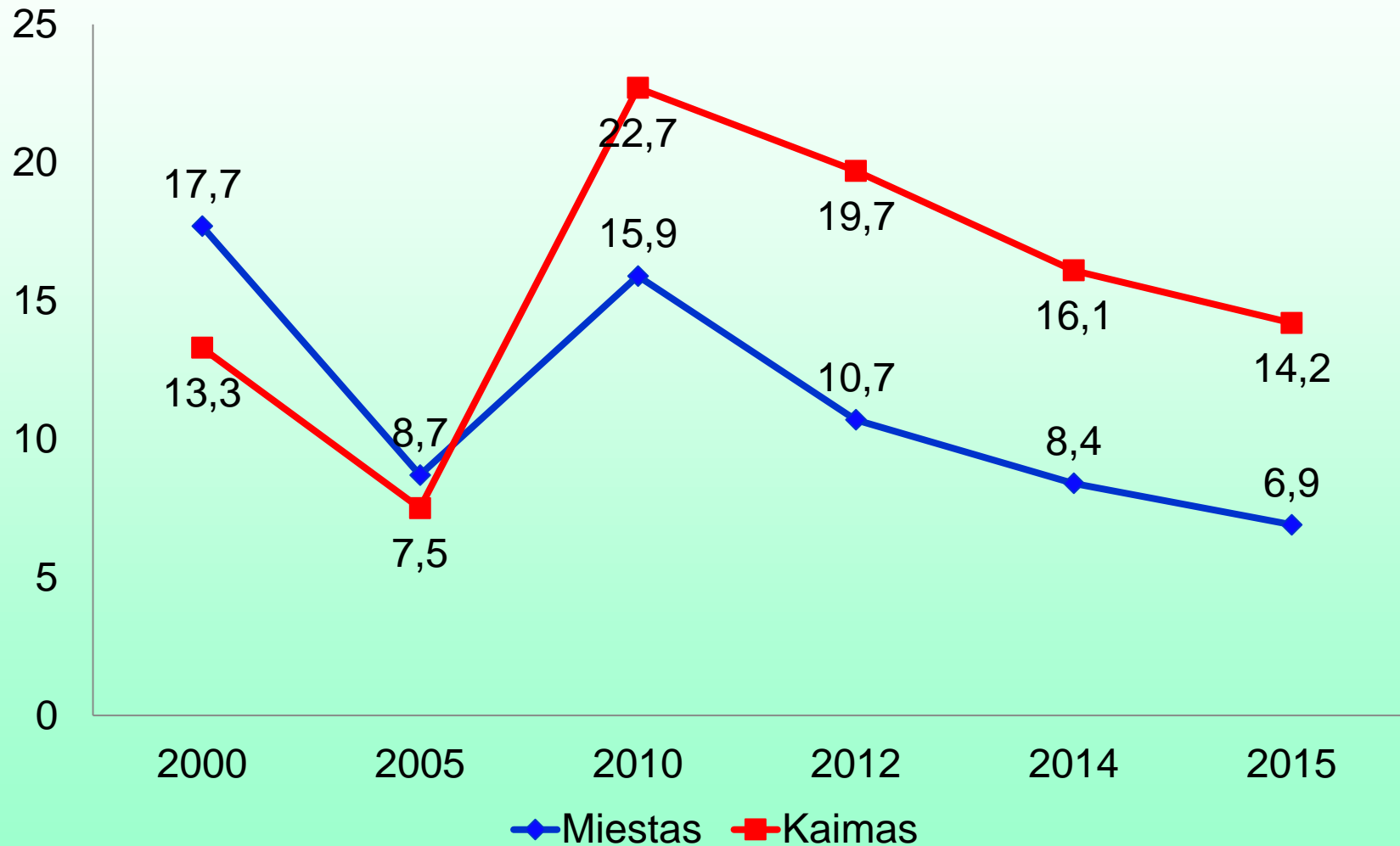
DARBO RINKA

*Nedarbas kaime ir
užimtumo žemės ūkyje
dinamika*

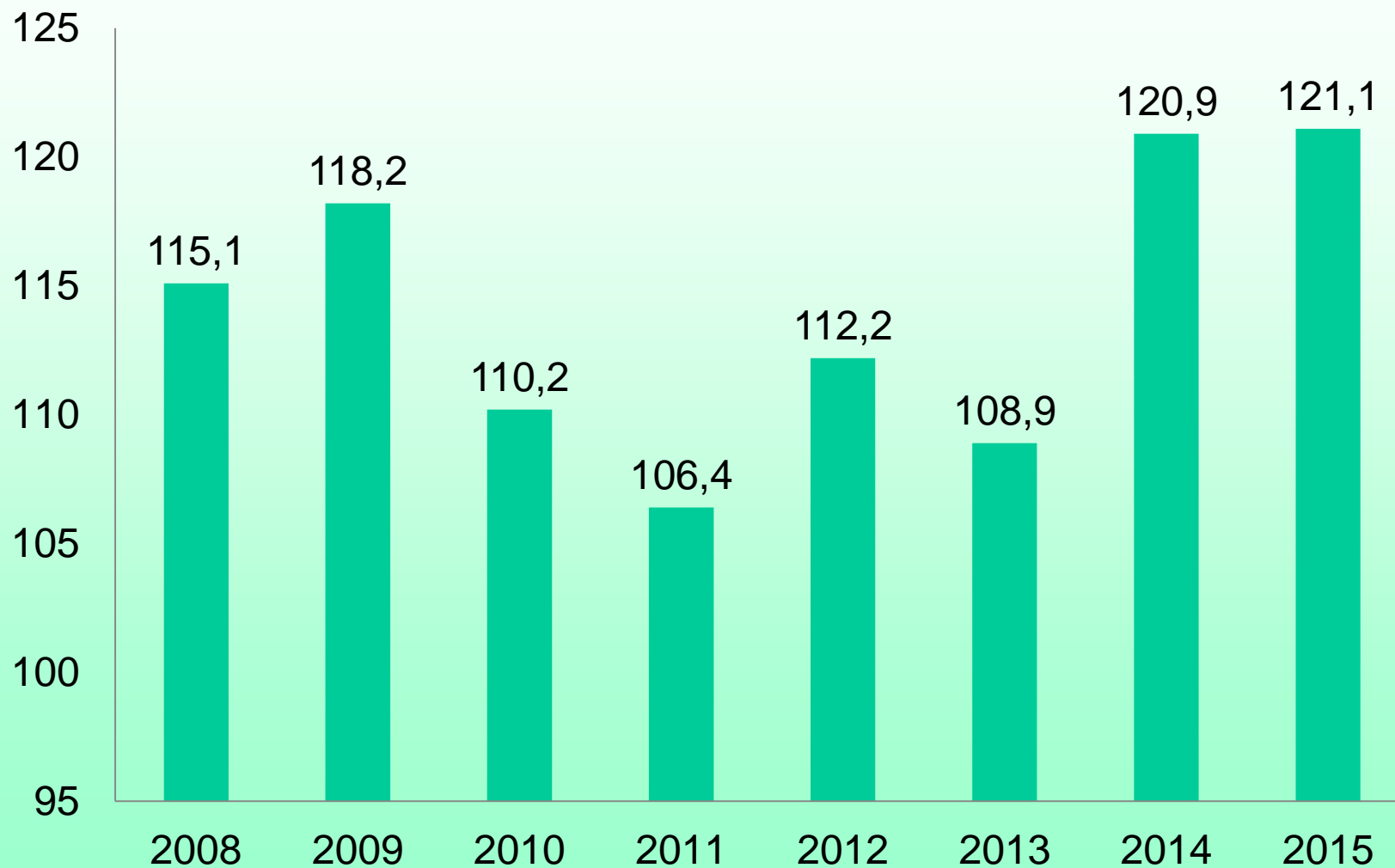
Nedarbo lygis pagal gyvenamąją vietą Lietuvoje 1998-2011 metais, %

Nedarbo lygis Lietuvoje (proc.)

Užimtumas žemės ūkio sektoriuje (tūkst.)

LEADER programa

*LEADER programos
įtaka užimtumui*

LEADER programa

Programa **LEADER** buvo pradėta taikyti siekiant pagerinti kaimo vietovių plėtros potencialą naudojantis vietos gyventojų iniciatyvomis ir įgūdžiais, skatinant įgyti vietos integruotos plėtros žinių ir skleidžiant tas žinias kitose kaimo vietovėse.

LEADER programa 2007-2013 laikotarpiu

Remiantis Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos 2015 metų pažangos ataskaita, iš viso pagal *LEADER* 2007–2015 m. buvo sukurtos **549** darbo vietos

Priemonė	413 priemonė „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“	421 „Tarptertitorinis ir tarptautinis bendradarbiavimas“	Iš viso
<i>Iš viso įgyvendinant priemonę</i>	423	126	549
<i>Pagal amžių:</i>			
< 25 metų	102	1	103
≥ 25 metų	321	125	456
<i>Pagal lytį:</i>			
Vyrų	174	83	257
Moterų	249	43	292

Šaltinis: ŽŪM pateikta informacija

LEADER programa 2014-2020 laikotarpiu

LEADER programos įgyvendinimu siekiama prisidėti prie trečiojo ES kaimo plėtros politikos horizontaliojo tikslo – užtikrinti subalansuotą teritorinę kaimo ekonomikos ir bendruomenių plėtrą, be kita ko, kurti darbo vietas ir jas išlaikyti – įgyvendinimo

- LEADER programos temos išpildymo ir naujų darbo vietų kūrimo vietos veiklos grupės sieks šiomis priemonėmis:
 - NVO ir bendruomeninio verslo rėmimas;
 - Socialinio verslo rėmimas;
 - Standartinio verslo rėmimas.
- Pagal Žemės ūkio ministerijos patvirtintas LEADER strategijas, vietos veiklos grupės įsipareigojo iki 2023 m. sukurti **1400 naujų darbo vietų**.
- **Vienai darbo vietai** sukurti pagal strategijas skiriama vidutiniškai **50 000 Euro**.
- Didžiausi iššūkiai – verslo ir darbo vietų tvarumas.

LEADER programa 2014-2020 (5)

Reikalavimai sukurtų darbo vietų išlaikymui

Europos Komisijos reikalavimai
(II pakopos rodiklių aprašymai (1-6 prioritetai), *eng. Target indicator fiches for Pillar II (Priorities 1 to 6)*)

- Vertinamos tik naujai sukurtos darbo vietos – ne išlaikytos jau esamos
- Į naujas darbo vietas įtraukiamas individualus darbas, bet ne savanorystė
- Darbo vietos vertinamos etatais. Jeigu esamas pusės etato darbas transformuojamas į pilną etatą, jo vertė skaičiuojama kaip 0,5 (sukurtas papildomas pusės etato darbas)
- Darbo vieta laikoma sukurta, kai darbo sutartis yra ne trumpesnė, nei 1 metai (pilno etato sutartis 6 mėn. vertinama kaip 0,5 darbo vietos)

Nacionaliniai reikalavimai
(Rodiklio „naujos darbo vietos sukūrimas ir išlaikymas“ pasiekimo vertinimo metodikos projektas)

- Darbo vieta – tai darbas pagal neterminuotą ar sezoninę darbo sutartį, paramos gavėjo savarankiška veikla pagal verslo liudijimą arba individualios veiklos pažymą
- Tinkamas naujos darbo vietos dydis – vienu projektu turi būti sukurta ir išlaikyta ne mažiau negu 0,5 sąlyginės naujos darbo vietos (etato)
- Įsipareigojimo išlaikyti darbo vietas laikymosi laikotarpis – nuo naujos darbo vietos sukūrimo momento iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos

LEADER programa

***LEADER –
naujų darbo vietų
perspektyva***

Demografinių procesų iššūkiai LIETUVOS DARBO RINKAI

1. Intensyvus bendro gyventojų skaičiaus mažėjimas bei atskirų teritorijų depopuliacija (*ir ekonominis tuštėjimas*);
2. Spartus gyventojų senėjimas (*EUROSTAT duomenimis, aukščiausias ES pagreitis*);
3. Nacionalinės darbo rinkos nepatrauklumas (*santykiai, darbo vietų kokybė, apmokėjimas už darbą*).

Darbo rinkos procesų iššūkiai LIETUVOS ATEIČIAI

1. **Imigracija mažėja** (darbo rinkos pasipildymas iš išorės) ;
2. **Darbo rinkos pasipildymas iš natūralaus gyventojų prieaugio mažėja;**
3. **Nedarbas mažėja;**
4. ... **Mažėja Lietuvos darbdavių svajonės apsirūpinti tinkamais darbo ištekliais.**

LEDEAR galimybės (1)

LEADER – **ideali**os darbo vietos koncepcija

- 1. Darbo santykiai** – *a) darbo vieta sau ir artimos aplinkos žmogui, b) darbo ritmas pagal galimybes.*
- 2. Darbo vietos kokybė** – *atitinka gebėjimus ir vietos sąlygas.*
- 3. Darbo užmokestis** – *rinkos sąlygos ir marketinginiai gebėjimai.*

LEDEAR galimybės (2)

Bendruomeninio ir socialinio verslo iniciatyvos

**1. Bendruomeninės paslaugos -
priežiūros, maitinimo, ugdymo, transporto,
smulkių žemės ūkio paslaugų (paslaugų
birža ar paslaugų bankas), internetinių
paslaugų centras , laikino įdarbinimo biuras
ir pan.**

LEDEAR galimybės (3)

Bendruomeninio ir socialinio verslo iniciatyvos

2. Socialinės integracijos paslaugos -

2.1. Vaikų ir jaunimo ugdymo (*popamokinė veikla ir laisvalaikis, būreliai, sportas, pavėžėjimo paslauga*);

2.2. Globos paslaugos (*dienos centrai, senelių namai*);

2.3. Socialinės paslaugos (*socialinio darbo*).

LEDEAR galimybės (4)

Standartinio verslo iniciatyvos

- 1. Socialinės įmonės** (*tvarkymo ir švaros palaikymo*);
- 2. Maisto gaminimo ir realizavimo centrai** (*ekologinio maisto, socialinei paramai, mokykloms ir pan.*);
- 3. Veiklos prie didesnių įmonių.**

LEDEAR galimybės (5)

Galimybėms įgyvendinti, **TIKSLINGA:**

- 1) Įsteigti konsultacinį/analitinį centrą (grupe) idėjų generavimui (*vietoje*);
- 2) Sistemingai teikti organizacinę pagalbą;
- 3) Nuolat vykdyti pradėtų verslų (darbo vietų) monitoringą;
- 4) Reguliariai aptarinėti rezultatus ir keistis patirtimi (*regioniniai susitikimai ir nacionalinis*).

LEADER -

ŠANSAS ŽMOGUI,

BENDRUOMENEI

IR

LIETUVOS KAIMUI!